

Nr 97.

Av herr **Werner m. fl.**, om pension åt pensionsstyrelsens förra ombud för mellersta och norra Värmland
Nath. Hedin.

Den 1 juli 1950 avgick förre köpmannen Nath. Hedin, Sunne, av åldersskäl som kungl. pensionsstyrelsens ombud för det s. k. sunneområdet i Värmland. Området omfattade då 37 pensionsdistrikt med ett invånarantal av omkring 107 000, eller det till både geografisk utsträckning och invånarantal ojämförligt största folkpensionsdistriktet i Värmlands län.

Hedin, som är född den 19 mars 1880, hade härvid i en följd innehaft förordnande såsom pensionsstyrelsens ombud från år 1916, alltså under en tidrymd av 34½ år. Pensionsområdet, som till och med år 1925 omfattade endast Fryksdals härad med 16 distrikt och 42 000 invånare, utökades då med Jösse härad till 31 distrikt och 84 900 invånare och vidare åren 1927 och 1930 till sitt ovannämnda omfång. Dessa successiva utökningar vittna om det stora intresse och det förtjänstfulla sätt varpå Hedin fullgjorde sitt uppdrag som företrädare för kungl. pensionsstyrelsen. Det bör framhållas att med den omfattning som pensionsområdet sålunda erhöll med därav följande tidsödande resor i dessa stora områden, kom uppdraget att förvandlas från en bisyssla till huvudsakligen en heltidstjänst. Härigenom blev följden för Hedin, vilken på grund av sitt levande intresse för folkpensionsväsendet ej ville lämna tjänsten, att ombudsskapet på ett olyckligt sätt kom att iakträta på hans övriga förvärvsverksamhet. Samtidigt torde Hedins större verksamhetskrets för pensionsverket hava inneburit betydande fördelar av både ekonomisk och annan beskaffenhet. Det förtjänar härjämte framhållas att Hedin under pensionsväsendets första årtionden bedrev en framgångsrik och populär föreläsnings- och föredragsverksamhet om folkpensioneringen utan att han härför erhöll någon ersättning. Denna insats var synnerligen betydelsefull under genombrottsåren och de nydaningar som sedermera skett.

Den ersättning som Hedin uppbar för sitt uppdrag som pensionsstyrelseombud utgjorde för åren 1916 till 1920 400 à 500 kronor per år, för åren 1921 till mitten av år 1927 700 à 800 kronor per år, från den 1/7 1927 till den 30/6 1937 1 800 à 1 900 kronor per år, för åren 1938—1939 till 2 000 kronor per år, för 1939 till 1947 till 2 200 kronor per år, från 1/7 1947 till 30/6 1948 till 3 500 kronor och från den 1/7 1948 till den 30/6 1950 till 4 200 kronor per år. Som synes var det endast under de tvenne sista åren som arvodesersättningen kunde anses i någon mån skälig.

Dessa siffror behöva inga kommentarer. De tala sitt tydliga språk om huru en kunnig och intresserad man kunnat i tre decennier uppoffra sig för en uppgift som gav honom ekonomiskt så ynkligt litet men säkert så mycket mer av ideella värden.

Under en tjänsteresa i öppen bil år 1927 ådrog sig Hedin en bestående hörselskada på grund av att lokala nervbanor skadades av det kalla luftdraget. Någon ersättning för denna skada i tjänsten erhöll ej Hedin, utan endast en utökning av sitt område som ännu mera tog hans tid i anspråk. Denna kroppsskada var så pass allvarlig att den tvang Hedin att nästan helt lämna sitt yrke som köpman och överlämna sin affär till sin son.

Det är uppenbart att ombudsmannaskapet inom ett pensionsområde med en storlek av 37 distrikt och 107 000 invånare med allt vad därav följer av hundratals sammanträden, protokoll, yttranden, skriftväxlingar, kontroll, personliga besök tillika med en vidsträckt föreläsungsverksamhet i ämnet icke rimligen kan betraktas såsom en bisyssla utan till sitt innehåll är en stadigvarande tjänst, allra helst sedan den av samma person uppehållits i 35 år.

Med hänsyn härtill och till den otillfredsställande ersättning han uppburit hemställde Hedin i skrivelse till kungl. pensionsstyrelsen den 22 och 27 februari 1950, att pensionsstyrelsen, med överlämnande av skrivelsen till Konungen, ville tillstyrka hans framställning om erhållande av pension med högsta möjliga belopp samt ett engångsbelopp såsom ersättning för den underbetalning som sökanden hade fått vidkännas under en lång följd av år.

Förutom sin långa tjänstgöring med dess ytterst otillfredsställande lön åberopade Hedin tillika sin ekonomiska ställning, som talade för att han ägde behov av ett pensionstillskott. Sökanden vore visserligen ägare till en behållen förmögenhet av cirka 50 000 kronor. Men denna bestod i bundna värden såsom en husfastighet m. m. Hedins inkomster belysas bäst av taxeringarna för åren 1947—1949, som utvisa en inkomst av resp. kronor 6 092, 4 958 och 2 080. Taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1950 upptager ett taxerat belopp av 4 470 kronor, med beskattningsbara 1 840 kronor. Ändock ingår häri ett mindre pensionsbelopp till hustrun på grund av frivilligt inbetalda pensionsavgifter.

I underdånig hemställan till Konungen av den 3 mars 1950 yttrade kungl. pensionsstyrelsen, till följd av Hedins framställning, efter att hava redogjort för Hedins tjänste- och löneförhållanden bl. a. följande:

”Såsom framgår av ovan lämnade uppgifter har Hedin innehåft ombudsförordnande alltsedan 1916. Härunder har han i utövningen av sitt uppdrag visat ett utomordentligt nit och intresse samt ådagalagt stor

duglighet. Pensionsstyrelsen anser honom fördenskull väl förtjänt av pension, då han nu skiljes från uppdraget.”

På grund härav hemställde pensionsstyrelsen ”att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen, att Hedin på grund av förordnandet såsom styrelsens ombud måtte tillerkännas pension av statsmedel, att utgå från och med juli månad 1950”.

Kungl. statskontoret avstyrkte emellertid i yttrande av den 31 mars 1950 såväl Hedins som pensionsstyrelsens hemställan. Härvid anförde statskontoret bl. a. att ämbetsverket tidigare avstyrkt föreslagen pension för pensionsstyrelsens ombud K. A. Karlsson i Ryssby, vilken dock sedermera av 1947 års riksdag tillerkändes pension av statsmedel, och likaledes den 3 mars 1950 för ombudet A. Enefält, allt under motivering att befattningen som sådant ombud enligt ämbetsverkets mening icke vore av den beskaffenhet att böra föranleda pension av statsmedel. Hedins framställning avstyrktes jämväl med hänsyn till dennes ekonomiska förhållanden. På grund härav fann Kungl. Maj:t i beslut av den 21 juli 1950 Hedins ansökan icke föranleda Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Det förtjänar här anmärkas att ovannämnda Enefält, trots statskontorets avstyrkande, av Konungen år 1950 tillerkändes pension av statsmedel med 1 356 kronor per år.

Genom att de här anförda pensionsfallen godkänts, är det tydligt att principiella hinder icke längre kunna resas emot att även Hedin tillerkännes samma förmån. För var och en som känner vad Hedin betytt för folkpensionsväsendet inom och utom länet under de 35 år, som han mot en oskäligt låg ersättning fullgjort sitt uppdrag, framstår det såsom en gärd av ofrånkomlig rättvisa att han tillerkännes en skälig pension fr. o. m. den 1 juli 1950. Denna pension bör beräknas med 60 procent på då utgående arvodeslön kr. 4 200 eller till 2 520. Pensionsförmånen synes så mycket mer befogad som Hedins ersättning hela tiden varit mycket låg. De anförda taxeringssiffrorna utvisa därjämte att Hedins framställning icke bort ha avvisats med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden. Vid 72 års ålder finnas ej större utsikter att genom arbete förbättra sitt inkomstläge. Härjämte bör tilläggas, att den besvärande kroppsskada som Hedin ådrog sig år 1927 under tjänsteutövning aldrig blev föremål för någon egentlig ersättning.

Då Hedins hemställan om pension sålunda synes hava avslagits på grund av ett felaktigt bedömande av hans inkomstförhållanden bör pensionen beräknas, såsom förut framhållits, från den dag då han lämnade uppdraget eller den 1 juli 1950.

Med stöd av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att tillerkänna pensionsstyrelsens före detta ombud för mellersta och norra Värmland, Nath. Hedin, Sunne, en årlig pension beräknad

efter 60 procent av hans utgående slutlön 4 200 kronor, jämte det tillägg som kan ifrågakomma på grund av inträffad indexstegring, allt från och med den 1 juli 1950.

Stockholm den 21 januari 1952.

Osc. Werner.

Alb. Ramberg.

Leif Cassel.